

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanında Mesleki Eğitim Modellerinin Öğrenme Kazanımları ve Yeterlilikler Açısından Karşılaştırmalı Analizi

Dr. Sinan GİRGIN

MEB Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Öğretmeni

sinan.girgin@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3219-6223

Özet

Bu çalışmanın amacı, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında uygulanan mesleki eğitim ve belgelendirme modellerini öğrenme kazanımları ve yeterlilikler açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırmada Meslek Liseleri, Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yürütülen mesleki yeterlilik sistemi ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kursları ele alınmıştır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemiyle yürütülmüş; ilgili mevzuat, öğretim programları ve ulusal yeterlilik dokümanları incelenmiştir. Araştırmada geliştirilen kavramsal karşılaştırma modeli doğrultusunda sistemler; öğrenme kazanımı türleri, ölçme-değerlendirme yaklaşımları, belgelendirme yapıları ve yeterlilik seviyeleri açısından karşılaştırılmıştır. Bulgular, Meslek Liseleri ve MESEM'in öğrenme sürecine dayalı güçlü yapılar sunduğunu; MYK sisteminin ise standartlaştırılmış ve performans temelli belgelendirme yaklaşımıyla yeterliliklerin şeffaflığını sağladığını göstermektedir. Özel Öğretim Kurslarının ise kısa süreli ve uygulama odaklı yapılarıyla belirli becerilerin kazandırılmasında etkili olmakla birlikte, yeterlilik standardizasyonu açısından sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında bütüncül ve entegre bir mesleki eğitim yaklaşımına ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güzellik ve Saç Bakım, Öğrenme Kazanımları, Mesleki Yeterlilik, Mesleki Eğitim

Comparative Analysis of Vocational Education Models in the Field of Beauty and Hair Care Services in Terms of Learning Achievements and Competencies

Abstract

Vocational education aims to equip individuals with the knowledge, skills, and competencies required by the labor market. In service-oriented fields such as Hair and Beauty Services, the quality of vocational education is directly associated with service quality, consumer safety, and professional standards. In Türkiye, vocational qualification acquisition in this field is carried out through multiple educational and certification pathways, including Vocational and Technical Anatolian High Schools, Vocational Training Centers (MESEM), the vocational qualification system implemented by the Vocational Qualifications Authority (MYK), and private training courses affiliated with the Ministry of National Education. Although these systems address the same occupational field, they differ significantly in terms of learning processes, learning outcomes, assessment approaches, and certification structures. This study aims to comparatively analyze these four vocational education and certification models in the field of Hair and Beauty Services with a focus on learning outcomes and vocational qualifications. Using a qualitative research design, document analysis was conducted on relevant regulations, curricula, qualification standards, and course programs. The data were analyzed through descriptive and comparative analysis techniques

based on five analytical dimensions: learning environment, type of learning outcomes, definition of qualification, assessment approach, and certification output. The findings indicate that while the systems overlap in basic practical skills, hygiene, occupational safety, and service delivery competencies, they diverge considerably in terms of learning process structuring, qualification levels, and certification strength. Moreover, significant structural gaps were identified, particularly regarding system interoperability, the transformation of learning outcomes into recognized qualifications, and the assessment of professional attitudes and ethics. The study concludes that no single model sufficiently ensures the holistic vocational competence required by the field and emphasizes the need for integrated mechanisms linking learning outcomes with qualification frameworks.

Keywords: Hair and Beauty Services, Learning Outcomes, Vocational Qualifications, Vocational Education

1. GİRİŞ

Uluslararası ölçekte mesleki ve teknik eğitim, bireylerin iş gücü piyasasının gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinliklerle donatılmasını amaçlayan temel eğitim alanlarından biridir. Özellikle hizmet sektöründe yer alan mesleklerde, eğitim süreçlerinin niteliği ile sunulan hizmetin kalitesi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda mesleki eğitimin temel işlevi, bireylerin yalnızca belirli teknik becerileri edinmesini değil, aynı zamanda bu becerileri güvenli, etik ve sürdürülebilir biçimde uygulayabilecek mesleki yeterliliklere ulaşmasını sağlamaktır (OECD, 2010; UNESCO-UNEVOC, 2016).

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanı; uygulama yoğun yapısı, estetik değerlendirme gerektirmesi, müşteriyle birebir etkileşim içermesi ve hijyen ile iş sağlığı–güvenliği açısından taşıdığı riskler nedeniyle mesleki eğitim açısından özel bir konuma sahiptir. Bu alanda sunulan hizmetlerin niteliği, doğrudan birey sağlığı ve tüketici güvenliği ile ilişkilidir. Dolayısıyla bu alanda kazanılan öğrenme kazanımları ve yeterliliklerin niteliği, yalnızca bireylerin istihdam edilebilirliği açısından değil, aynı zamanda toplumsal güven ve hizmet standartlarının korunması açısından da önem taşımaktadır (CEDEFOP, 2014; Brockmann, Clarke ve Winch, 2011).

Türkiye’de Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında mesleki yeterlilik kazanımı, birden fazla eğitim ve belgelendirme modeli aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu modeller arasında Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri tarafından sunulan okul temelli eğitim, Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında yürütülen iş temelli öğrenme, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yürütülen yeterlilik belgelendirme sistemi ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kursları yer almaktadır. Söz konusu yapılar, aynı meslek alanına yönelik eğitim ve belgelendirme işlevi üstlenmelerine rağmen; öğrenme süreçleri, kazanım tanımları, eğitim süreleri, ölçme–değerlendirme yaklaşımları ve belge türleri açısından önemli farklılıklar göstermektedir (MEB, 2019-2021-2024; MYK, 2021).

Meslek liseleri, yapılandırılmış öğretim programları ve pedagojik rehberlik çerçevesinde teorik bilgi ile uygulamalı becerileri bütünleştirmeyi hedefleyen okul temelli bir eğitim modeli sunmaktadır. MESEM modeli, iş temelli öğrenme yaklaşımını esas almakta ve bireyin mesleki becerilerini büyük ölçüde gerçek işletme ortamlarında geliştirmesini öngörmektedir. MYK sistemi ise formal bir eğitim sürecinden bağımsız olarak bireyin mesleki yeterliliğini performans temelli sınavlar yoluyla ölçmeye ve belgelendirmeye odaklanmaktadır.

Özel Öğretim Kursları ise çoğunlukla kısa süreli, uygulama ağırlıklı ve sertifikasyon amaçlı programlar sunarak mesleğe giriş, meslek değiştirme veya beceri geliştirme bağlamında farklı bir işlev üstlenmektedir (Billett, 2011; CEDEFOP, 2017; OECD, 2018). Bu çoklu yapı, mesleki eğitime erişim ve esneklik açısından önemli avantajlar sunmakla birlikte, öğrenme kazanımlarının kapsamı ve derinliği, yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılabilirliği ve belgelerin sektördeki karşılığı açısından çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Aynı meslek alanında farklı eğitim yollarıyla elde edilen diploma, sertifika ve belgelerin, iş gücü piyasasında hangi düzeyde mesleki yetkinliği temsil ettiği konusu özellikle işverenler ve sektör temsilcileri açısından belirsizlikler yaratabilmektedir (Billett, 2011; Rauner ve Maclean, 2008).

Öğrenme kazanımları ve yeterlilik kavramları mesleki eğitim literatüründe sıklıkla birlikte ele alınmakla birlikte, bu iki kavram pedagojik ve sistemsel açıdan farklı anlamlar taşımaktadır. Öğrenme kazanımları, bireyin eğitim süreci sonunda edindiği bilgi ve becerileri ifade ederken; yeterlilikler, bu kazanımların belirli standartlar çerçevesinde değerlendirilerek belgelendirilmesini kapsamaktadır (CEDEFOP, 2011; Mulder, 2014). Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF), bilgi, beceri ve yetkinlik boyutları üzerinden bu ayrımı tanımlayarak eğitim sistemleri arasında karşılaştırılabilirliği artırmayı amaçlamıştır (European Commission, 2017).

Literatür incelendiğinde, mesleki eğitim modellerine ilişkin karşılaştırmalı çalışmalar bulunmakla birlikte; Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında okul temelli eğitim, iş temelli öğrenme, yeterlilik belgelendirme sistemi ve özel öğretim kurslarını bir arada ele alan, öğrenme kazanımları ve yeterlilikler odağında bütüncül ve alan özgü çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, alandaki çoklu mesleki eğitim yapısının sistematik biçimde analiz edilmesine yönelik önemli bir araştırma boşluğuna işaret etmektedir.

Bu çalışma, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında faaliyet gösteren Meslek Liseleri, Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yürütülen yeterlilik belgelendirme sistemi ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kurslarını

öğrenme kazanımları ve yeterlilikler açısından karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırma Soruları

1. Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında uygulanan Meslek Lisesi, MESEM, MYK yeterlilik sistemi ve Özel Öğretim Kursları, öğrenme kazanımlarını hangi bilgi, beceri ve mesleki tutum boyutlarında tanımlamaktadır?
2. Söz konusu eğitim ve belgelendirme modelleri arasında öğrenme kazanımlarının kapsamı, derinliği ve uygulama yoğunluğu açısından ne tür benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır?
3. Meslek Lisesi, MESEM, MYK ve Özel Öğretim Kurslarında kullanılan ölçme–değerlendirme ve belgelendirme yaklaşımları, yeterliliklerin standardizasyonu ve karşılaştırılabilirliği açısından nasıl bir yapı sergilemektedir?
4. Farklı eğitim ve belgelendirme yolları sonucunda elde edilen diploma, sertifika ve belgeler, mesleki yeterlilik düzeyi bakımından hangi yönlerden örtüşmekte ve hangi yönlerden ayrılmaktadır?
5. Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında mevcut çoklu mesleki eğitim ve belgelendirme yapısı, öğrenme kazanımları ile yeterlilikler arasındaki ilişki açısından ne tür yapısal sorunlar ve boşluklar ortaya çıkarmaktadır?

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Mesleki Eğitimde Öğrenme Kazanımı Yaklaşımı

Öğrenme kazanımları, bir eğitim sürecinin sonunda bireyin ne bildiğini, neyi yapabildiğini ve hangi düzeyde performans sergileyebildiğini ifade eden açık ve ölçülebilir çıktılar olarak tanımlanmaktadır (CEDEFOP, 2011). Öğrenme kazanımı yaklaşımı, öğretim sürecinin girdilerinden ziyade çıktılara odaklanması bakımından, çağdaş mesleki eğitim sistemlerinin

temel yapı taşlarından biri hâline gelmiştir. Bu yaklaşım, programların şeffaflığını artırmakta ve farklı eğitim sistemleri arasında karşılaştırılabilirlik sağlamaktadır (CEDEFOP, 2017).

Mesleki eğitim bağlamında öğrenme kazanımları yalnızca bilişsel bilgi düzeyi ile sınırlı değildir. Özellikle hizmet sektörüne yönelik mesleklerde, psikomotor beceriler, mesleki tutumlar ve davranışsal yetkinlikler öğrenme kazanımlarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir (Hager, Gonczi, ve Athanasou, 1994). Bu yönüyle öğrenme kazanımları, bireyin mesleği icra etme kapasitesinin pedagojik bir göstergesi niteliğindedir.

Meslek liselerinde uygulanan öğretim programları, öğrenme kazanımlarını ders ve modül temelli bir yapı içinde sunmakta; teori ve uygulamanın dengeli biçimde kazandırılmasını amaçlamaktadır. Ancak literatürde, okul temelli öğrenme ortamlarında kazanılan becerilerin gerçek iş ortamlarındaki performansı ne ölçüde yansıttığı konusu tartışmalı bir alan olarak öne çıkmaktadır (Rauner ve Maclean, 2008).

2.2. Öğrenme Kazanımları ve Yeterlilik Kavramı: Mevzuat Temelli Çerçeve

Bu çalışmada “öğrenme kazanımı”, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nde yer alan tanım ve kullanım çerçevesiyle ele alınmıştır. Yönetmelikte “önceki öğrenme”, bireylerin örgün, yaygın ve/veya serbest öğrenme yoluyla edindikleri öğrenme kazanımları olarak tanımlanmakta; çerçeve öğretim programı ise bir meslek alanında/dalında modüler yapıda hazırlanan programın kazanımlarını ve sertifikaları gösteren program yapısını ifade etmektedir (MEB, 2013, Md. 4(bb); Md. 4(d)).

Buna karşılık “yeterlilik” yaklaşımı, 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu’nun ulusal yeterlilik sistemini kurma ve işletme amacına dayandırılmıştır. Kanun; ulusal ve uluslararası meslek standartlarını esas alarak ulusal yeterliliklerin belirlenmesini ve bunlara ilişkin denetim, ölçme-değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırma faaliyetlerinin yürütülmesini hedeflemektedir (MYK, 2006, Md. 1).

Ayrıca ulusal mesleki yeterlilik sistemi; standart ve yeterliliklerin geliştirilmesi ile yetkilendirme, denetim, ölçme-değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin kural ve faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (MYK, 2006, Md. 2/1 -ç). Bu mevzuat ayrımı, çalışmanın karşılaştırma modelinde “süreç temelli öğrenme kazanımları” ile “çıktı temelli yeterlilik” boyutlarının ayrı eksenler olarak ele alınmasının gerekçesini oluşturmaktadır.

2.3. Yeterlilik ve Yetkinlik Temelli Yaklaşım

Yeterlilik (qualification), bireyin belirli bir meslek alanında tanımlanmış standartlara uygun bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip olduğunu gösteren resmî bir belgelendirme çıktısıdır. Yetkinlik (competence) ise bu bilgi ve becerilerin gerçek çalışma ortamlarında etkili, güvenli ve sürdürülebilir biçimde kullanılabilmesini ifade etmektedir (Mulder, 2014).

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF), yeterlilikleri bilgi, beceri ve yetkinlik boyutları üzerinden tanımlayarak, eğitim ve belgelendirme sistemleri arasında ortak bir referans çerçevesi oluşturmayı hedeflemiştir (European Commission, 2017). Bu yaklaşım, öğrenme sürecinden bağımsız olarak öğrenme çıktılarının görünür hâle getirilmesini ve iş gücü piyasasında karşılaştırılabilirliğin artırılmasını amaçlamaktadır.

Türkiye’de yeterlilik temelli yaklaşımın kurumsal karşılığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından oluşturulan Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterliliklerdir. MYK sistemi, bireylerin formal veya informal öğrenme yoluyla edindikleri mesleki yeterlilikleri performans temelli sınavlarla ölçmeyi ve belgelendirmeyi esas almaktadır (MYK, 2015). Bu yönüyle MYK, öğrenme sürecinden ziyade öğrenme çıktısına odaklanan bir yapı sunmaktadır. Ancak yeterlilik temelli sistemlerin eleştirilen yönlerinden biri, öğrenme sürecinin pedagojik boyutunu ikincil plana itebilmesidir. Özellikle uygulama, hijyen ve müşteri güvenliği boyutu güçlü olan mesleklerde, tek seferlik performans değerlendirmelerinin mesleki yeterliliği bütüncül biçimde temsil edip etmediği literatürde tartışılmaktadır (Brockmann, Clarke ve Winch, 2011).

2.4. Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanında Çoklu Mesleki Eğitim ve Yeterlilik Yapısı

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanı, mesleki eğitim sistemleri içerisinde okul temelli eğitim, iş temelli öğrenme, yeterlilik belgelendirme sistemi ve kurs temelli eğitim modellerinin eş zamanlı olarak uygulandığı sınırlı sayıdaki alanlardan biridir. Bu çoklu yapı, bireylerin mesleki eğitime erişimi ve öğrenme yolları açısından önemli bir esneklik sağlamakla birlikte; öğrenme kazanımlarının bütünlüğü, yeterliliklerin karşılaştırılabilirliği ve kalite güvencesi açısından yapısal tartışmaları da beraberinde getirmektedir (CEDEFOP, 2017; UNESCO-UNEVOC, 2016).

Türkiye’de Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında mesleki yeterlilik kazanımı; Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri aracılığıyla sunulan okul temelli eğitim, Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında yürütülen iş temelli öğrenme, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yürütülen yeterlilik belgelendirme sistemi ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kursları yoluyla gerçekleştirilmektedir. Söz konusu yapılar, aynı meslek alanına yönelik eğitim ve belgelendirme işlevi üstlenmelerine rağmen; öğrenme ortamları, kazanım tanımları, eğitim süreleri, ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve verilen belgeler açısından önemli farklılıklar göstermektedir (MEB, 2019-2021-2024; MYK, 2021).

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanındaki yapısal riskler diğer alanlara göre daha belirgin hâle gelmektedir. Alanın doğası gereği psikomotor beceriler, estetik değerlendirme yetisi, hijyen uygulamaları ve müşteriyle iletişim gibi çok boyutlu yeterlilikler gerekmektedir. Bu yeterliliklerin yalnızca kısa süreli kurslar veya tek seferlik performans değerlendirmeleriyle ölçülmesinin, mesleğin bütüncül yapısını yansıtmakta yetersiz kalabileceği ifade edilmektedir (CEDEFOP, 2014). Buna karşılık, uzun süreli ve yapılandırılmış öğrenme süreçleri sunan okul temelli ve iş temelli modellerin de sektörel güncellik, uygulama çeşitliliği ve bireysel öğrenme hızına uyum açısından sınırlılıklar barındırabildiği belirtilmektedir (Rauner ve Maclean, 2008).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni

Yöntemsel süreç bağlamında bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yapılandırılmış olup doküman analizi desenine dayanmaktadır. Doküman analizi, belirli bir olguya ilişkin yazılı materyallerin sistematik biçimde incelenmesini ve yorumlanmasını amaçlayan bir nitel araştırma yöntemidir. Bu yöntem, özellikle politika belgeleri, öğretim programları ve yeterlilik dokümanlarının karşılaştırılmasında yaygın olarak kullanılmaktadır (Bowen, 2009).

Araştırmada doküman analizi tercih edilmesinin temel gerekçesi, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında farklı mesleki eğitim ve belgelendirme modelleri tarafından tanımlanan öğrenme kazanımları ve yeterliliklerin, resmî ve yazılı dokümanlar üzerinden karşılaştırılabilir biçimde incelenmesine olanak sağlamasıdır. Çalışma, herhangi bir bireysel performans ya da

algı ölçümüne değil; sistemlerin resmî olarak tanımladığı kazanım ve yeterlilik yapılarına odaklanmaktadır.

3.2. İncelenen Eğitim ve Belgelendirme Modelleri

İncelenen modellerin mevzuat temelleri şu şekildedir: Meslek liseleri ve MESEM uygulamaları Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği kapsamında tanımlanan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına dayanmaktadır (MEB, 2013, Md. 4(ff); Md. 4(z)). MYK sistemi 5544 sayılı Kanun ile kurulmuş olup ulusal yeterliliklerin belirlenmesi ve belgelendirilmesi görevini üstlenmektedir (MYK, 2006, Md. 1-2). Özel öğretim kursları ise 5580 sayılı Kanun'a dayalı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmekte ve kurs bitirme belgesi ile sonuçlanmaktadır (MEB, 2012, Md. 4(ş); Md. 46/A(4)).

Araştırma kapsamında Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında faaliyet gösteren dört temel mesleki eğitim ve belgelendirme modeli incelenmiştir:

1. Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (okul temelli eğitim modeli)
2. Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) (iş temelli öğrenme modeli)
3. Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) (yeterlilik temelli belgelendirme modeli)
4. Özel Öğretim Kursları (kurs temelli ve sertifikasyon odaklı eğitim modeli)

Bu modeller, çalışmanın kavramsal çerçevesinde geliştirilen karşılaştırma modeli doğrultusunda eşit analitik ağırlıkla ele alınmıştır.

3.3. Veri Kaynakları

Araştırmanın veri kaynaklarını, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanına ilişkin resmî ve erişilebilir yazılı dokümanlar oluşturmaktadır. Bu kapsamda incelenen başlıca dokümanlar şunlardır (MYK, 2021; MEB, 2019; MEB, 2021, MEB, 2024):

1. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine ait alan/dal öğretim programları (MEB)
2. Mesleki Eğitim Merkezlerine ait öğretim programları ve kazanım dokümanları

3. Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yayımlanan Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterlilik dokümanları
4. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Öğretim Kurslarına ait program dokümanları ve sertifikasyon içerikleri

3.4. Veri Analizi Süreci

Veri analizi süreci, betimsel ve karşılaştırmalı analiz tekniklerinin birlikte kullanılmasıyla yürütülmüştür. Bu kapsamda öncelikle araştırma kapsamında incelenen dokümanlar; kapsam, amaç ve içerik açısından ön incelemeye tabi tutulmuş, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanına doğrudan karşılık gelen bölümler belirlenmiştir. Ardından analizde kullanılacak kodlama çerçevesi oluşturulmuş ve bu çerçeve öğrenme ortamı, öğrenme kazanımı türü (bilgi, beceri ve yetkinlik), yeterlilik tanımı, ölçme-değerlendirme yaklaşımı ve belgelendirme çıktısı olmak üzere beş temel boyut üzerine yapılandırılmıştır. Belirlenen boyutlar doğrultusunda her bir doküman tematik kodlamaya tabi tutulmuş; öğrenme kazanımları ve yeterlilik ifadeleri ilgili temalar altında sınıflandırılmıştır.

Kodlama sürecinde benzer nitelikteki ifadeler bir araya getirilmiş, sistemler arasında farklılaşan unsurlar ise ayrı temalar altında ele alınmıştır. Son aşamada kodlanan veriler, Meslek Lisesi, Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM), Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) sistemi ve Özel Öğretim Kursları olmak üzere dört farklı eğitim ve belgelendirme modeli arasında karşılaştırılmış; sistemler arası örtüşmeler, farklılaşmalar ve boşluk alanları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, karşılaştırmalı tablolar ve tematik anlatım yoluyla sunulmuştur.

3.5. Güvenirlik ve Tutarlılık

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, inandırıcılık, aktarılabirlik ve tutarlılık ölçütleri çerçevesinde ele alınmaktadır (Lincoln ve Guba, 1985). Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla birden fazla önlem alınmıştır. Öncelikle, farklı kurumsal yapılara ait dokümanların birlikte incelenmesiyle kaynak çeşitliliği sağlanmış ve bulguların tek bir veri kaynağına bağımlı kalmasının önüne geçilmiştir. Analiz sürecinde kullanılan kodlama ve

karşılaştırma boyutları açık ve sistematik biçimde tanımlanarak analiz çerçevesinin şeffaflığı güçlendirilmiştir. Ayrıca analiz süreci, öğrenme kazanımları ve mesleki yeterliliklere ilişkin literatürde kabul gören kuramsal yaklaşımlara dayandırılmış; böylece bulguların kavramsal temeli sağlamlaştırılmıştır.

Bulgular bölümünde dokümanlardan alınan doğrudan ifadelere yer verilerek yapılan yorumların veriye dayalı biçimde desteklenmesi amaçlanmıştır. Alınan bu önlemler sayesinde araştırmanın analitik tutarlılığı artırılmış ve elde edilen bulguların güvenilirliği güçlendirilmiştir.

Bu araştırma, yalnızca kamuya açık ve resmî dokümanlar üzerinden yürütülmüş olup herhangi bir insan katılımcıdan veri toplanmamıştır. Bu nedenle etik kurul izni gerektirmemektedir. Araştırma sürecinde kullanılan tüm dokümanlar doğru biçimde kaynak gösterilmiş; akademik dürüstlük ve etik ilkelere uygun hareket edilmiştir.

4. BULGULAR

Bulgular bölümünde Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında uygulanan Meslek Lisesi, Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM), Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ve Özel Öğretim Kursları, öğrenme kazanımları ve yeterlilikler bağlamında çok boyutlu ve karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Bulgular, çalışmanın kuramsal çerçevesinde geliştirilen Kavramsal Karşılaştırma Modeli doğrultusunda yapılandırılmıştır.

4.1. Mevzuat, Kurumsal Yapı ve Belgelendirme Mantiğı Açısından Karşılaştırma

Analiz edilen mesleki eğitim ve belgelendirme modellerinin mevzuat dayanakları incelendiğinde, her bir yapının farklı bir kamusal işlev ve yeterlilik anlayışı üzerine inşa edildiği görülmektedir (Tablo 1). Bu farklılık, yalnızca belge türlerinde değil; öğrenme kazanımlarının tanımlanması, ölçülmesi ve yeterliliğe dönüştürülmesi süreçlerinde de belirleyici olmaktadır.

Tablo 1. Mesleki Eğitim ve Belgelendirme Modellerinin Kurumsal ve Mevzuat Temelleri

Model	Mevzuat Dayanağı	Yetkili Kurum	Belgelendirme Türü	Belgenin Niteliği
Meslek Lisesi	Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, MTAL Çerçeve Öğretim Programı	MEB	Diploma, İş Yeri Açma Belgesi	Eğitim sürecine dayalı
MESEM	Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, MESEM Çerçeve Öğretim Programı	MEB	Kalfalık Belgesi, Ustalık Belgesi, Diploma	İş temelli öğrenmeye dayalı
MYK	5544 sayılı Kanun, Sınav ve Belgelendirme Yönetmeliği, Ulusal Yeterlilikler	Mesleki Yeterlilik Kurumu	MYK Belgesi	Çıktı ve performans temelli
Özel Öğretim	Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, Kurs Programları	MEB	Kurs Bitirme Belgesi	Program/süre odaklı

Tablo 1 mevzuat, kurumsal yapı ve belgelendirme mantığı açısından beraber incelendiğinde Meslek liseleri ve Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM), Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği kapsamında ortaöğretim kurumu olarak tanımlanmakta ve öğrenme

kazanımları öğretim programları ve çerçeve öğretim programları doğrultusunda yapılandırılmaktadır (MEB, 2013). Bu yapı içerisinde verilen diploma, kalfalık ve ustalık belgeleri; öğrencinin belirli bir süreye yayılan eğitim sürecini tamamlaması esasına dayanmaktadır.

Yönetmelikte söz konusu belgelerin, ulusal yeterlilik çerçevesi kapsamında seviye temelli bir yeterlilik belgesi olarak tanımlandığına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Buna karşılık Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yürütülen sistem, 5544 sayılı Kanun uyarınca ulusal meslek standartlarına dayalı yeterliliklerin, ölçme–değerlendirme ve belgelendirme yoluyla doğrulanmasını esas almaktadır (MYK, 2006). MYK mevzuatında yeterlilik, bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yetkinliğin ulusal yeterlilik çerçevesine uygunluğunun bağımsız sınavlar yoluyla teyit edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu durum, MYK belgelerini eğitim sürecinden bağımsız, çıktı ve performans temelli bir belgelendirme aracı olarak konumlandırmaktadır.

Özel Öğretim Kursları ise Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği kapsamında faaliyet göstermekte olup, kurs sonunda verilen belgeler mevzuatta “kurs bitirme belgesi” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2012). Yönetmelikte bu belgelerin ulusal yeterlilik sistemi içinde seviye karşılığına sahip olduğuna dair bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle kurs belgeleri, hukuki ve işlevsel açıdan MYK mesleki yeterlilik belgeleriyle eşdeğer değildir.

4.2. Öğrenme Kazanımlarının Yapısı ve Yoğunluğu Açısından Karşılaştırma

İkinci analiz boyutunda, her bir sistemde öğrenme kazanımlarının bilgi, beceri ve mesleki tutum/yetkinlik boyutlarında nasıl yapılandırıldığı Tablo 2’de ayrıntılı biçimde incelenmiştir.

Tablo 2. Öğrenme Kazanımlarının Tür ve Yoğunluklarına Göre Karşılaştırma

Model Yapısı	Bilgi	Beceri	Yetkinlik	Kazanım Yapısı
Meslek Lisesi	Yüksek	Orta-Yüksek	Orta	Program ve ders temelli

MESEM	Düşük-Orta	Yüksek	Çok Yüksek	İş temelli, deneyim odaklı
MYK	Dolaylı	Yüksek	Yüksek	Standart ve performans temelli
Özel Öğretim	Düşük	Yüksek	Düşük-Orta	Modüler, kısa süreli

Tablo 2 öğrenme kazanımlarının yapısı ve yoğunluğuyla birlikte incelendiğinde Meslek Liseleri, alan bilgisi, meslek ahlakı, hijyen, iş sağlığı ve güvenliği gibi teorik bileşenleri sistematik biçimde ele almakta; uygulama becerilerini ise okul atölyeleriyle sınırlı ölçüde desteklemektedir. Bu durum, öğrencilerin mesleki kavrayışlarını güçlendirmekte; ancak gerçek müşteriyle çalışma ve iş temposuna ilişkin deneyimlerin kazanımı okul ortamının doğası gereği sınırlı kalabilmektedir.

MESEM, öğrenme kazanımlarını doğrudan üretim ve hizmet sürecine entegre ederek, özellikle mesleki tutum, iş disiplini ve müşteriyle iletişim gibi yetkinliklerin gelişimini güçlendirmektedir. Buna karşın, kazanımların teorik çerçevesi ve bilişsel derinliği açısından işletme koşulları ve uygulama çeşitliliğine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir.

MYK sistemi, öğrenme kazanımlarını öğretimsel bir süreç olarak tanımlamamakta; bunun yerine, bireyin sahip olduğu bilgi ve becerileri kanıta dayalı performans üzerinden değerlendirmektedir. Bu yaklaşım, yeterliliğin ölçülebilirliğini artırmakta; ancak öğrenme sürecinin nasıl ve hangi koşullarda gerçekleştiğine ilişkin sınırlı bilgi sunmaktadır.

Özel Öğretim Kursları, özellikle belirli uygulama becerilerinin (manikür, epilasyon, makyaj vb.) kısa sürede kazandırılmasında etkili olmakla birlikte, kazanımların mesleğin bütününe kapsayacak şekilde yapılandırılmadığı görülmektedir. Mesleki tutum, etik, hijyen ve müşteri güvenliği gibi boyutların programlarda sınırlı ve uygulamaya ikincil düzeyde yer aldığı görülmektedir.

Bu bulgular, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında öğrenme kazanımlarının sistemler arasında parçalı ve dengesiz bir dağılım sergilediğini; hiçbir modelin tek başına bilgi–beceri–yetkinlik üçlüsünü eşit ve bütüncül biçimde sunmadığını göstermektedir. Bu bulgu,

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde mesleki ve teknik ortaöğretim programlarının bilgi, beceri ve tutum boyutlarını birlikte kazandırmayı hedeflediğine ilişkin düzenlemelerle örtüşmektedir (MEB, 2013). Buna karşılık MYK mevzuatında öğrenme sürecine ilişkin bir düzenleme bulunmamakta; yeterlilik, doğrudan sınav ve performans ölçümü üzerinden tanımlanmaktadır (MYK, 2006). Bu durum, öğrenme kazanımları ile yeterlilik belgeleri arasındaki yapısal ayrımı mevzuat düzeyinde de görünür kılmaktadır.

4.3. Ölçme–Değerlendirme ve Belgelendirme Mekanizmalarının Karşılaştırılması

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında mesleki yeterliliğin kazanıldığı ve belgelendirildiği sistemler arasındaki en belirgin farklılık, ölçme–değerlendirme anlayışı ve belgelendirme mantığında ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, analiz edilen dört model; ölçmenin zamanı, yöntemi, standardizasyon düzeyi ve belgelendirme çıktısının niteliği açısından önemli ölçüde ayrılmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Ölçme–Değerlendirme ve Belgelendirme Yapılarının Karşılaştırılması

Model	Ölçme Zamanı	Ölçme Türü	Standardizasyon	Belgelendirme
Meslek Lisesi	Süreç + dönem sonu	Yazılı, uygulamalı, performans	Orta	İş yeri Açma Belgesi, Diploma
MESEM	Süreç ağırlıklı	Yazılı, İşletme performansı, Uygulamalı değerlendirme	Düşük-Orta	Kalfalık, Ustalık, Diploma
MYK	Bağımsız sınav	Performans + teorik sınav	Yüksek	Mesleki Yeterlilik Belgesi

Özel Öğretim	Kurs sonu	Yazılı ve uygulamalı	Düşük	Kurs Bitirme Belgesi
--------------	-----------	----------------------	-------	----------------------

Tablo 3 ölçme-değerlendirme ve belgelendirme yapılarının karşılaştırılması birlikte incelendiğinde, Meslek liselerinde ölçme-değerlendirme, öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak yapılandırılmıştır. Öğrencilerin bilgi ve becerileri; yazılı sınavlar, uygulamalı sınavlar, performans görevleri ve dönem sonu değerlendirmeleri aracılığıyla izlenmektedir. Bu yapı, öğrencinin gelişimini zamana yayılmış biçimde izlemeye olanak tanımaktadır. Ancak ölçme sürecinin büyük ölçüde okul ve öğretmen temelli olması, uygulamalar arasında standart farklılıklarına yol açabilmektedir. Özellikle uygulama becerilerinin gerçek iş ortamındaki yeterliliği ne ölçüde temsil ettiği konusu belirsiz kalabilmektedir. Bu durum, diplomanın ve alınan iş yeri açma belgesinin mesleki yeterlilik göstergesi olma gücünü sınırlayan unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

MESEM modelinde ölçme-değerlendirme süreci, büyük ölçüde işletme ortamındaki performansa dayanmaktadır. Öğrencilerin mesleki yeterlilikleri; işletme yetkilileri ve koordinatör öğretmenler tarafından gözlem ve kanaat temelli olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, gerçek iş performansını esas alması bakımından güçlüdür. Bununla birlikte, ölçme araçlarının ayrıntılı standartlaştırılmış olmaması ve değerlendirme sürecinin sistematik sınavlara dayanmaması, elde edilen belgelendirmenin nesnelliği ve karşılaştırılabilirliği açısından sınırlılıklar doğurmaktadır. Kalfalık ve ustalık belgeleri, öğrenme sürecine dayalı olmakla birlikte, ulusal yeterlilik çerçevesiyle doğrudan ilişkilendirilmiş performans ölçütleri sınırlı düzeyde yer almaktadır.

Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yürütülen sistemde ölçme-değerlendirme, bağımsız, standartlaştırılmış ve performans temelli bir yapıya sahiptir. Adayların yeterlilikleri, ulusal yeterliliklerde tanımlanan birimler ve başarı ölçütleri doğrultusunda teorik ve uygulamalı sınavlarla ölçülmektedir. MYK sisteminin en ayırt edici yönü, ölçmenin öğrenme sürecinden tamamen bağımsız olarak gerçekleştirilmesidir. Bu durum, farklı öğrenme yollarıyla (okul, işyeri, kurs, informal öğrenme) kazanılmış becerilerin eşit koşullarda değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Yüksek düzeyde standardizasyon ve denetlenebilirlik, MYK belgelerinin sektörde güçlü bir yeterlilik göstergesi olarak algılanmasını sağlamaktadır. Ancak bu sistemde öğrenme sürecinin niteliği ve sürekliliği doğrudan izlenmemekte; yeterlilik, belirli bir zamandaki performans üzerinden tanımlanmaktadır. Bu durum, özellikle hizmet sektöründe

süreklilik gerektiren mesleki tutum ve etik boyutların ölçülmesinde sınırlılıklar yaratabilmektedir.

Özel Öğretim Kurslarında ölçme-değerlendirme, çoğunlukla kurs bitiminde yapılan sınavlara dayanmaktadır. Yazılı ve uygulamalı sınavlar kullanılmakla birlikte, ölçme araçlarının kapsamı ve uygulanabilirliği açısından çok fazla soru işaretini barındırmaktadır.. Bu durum, kurs sertifikalarının yeterlilik düzeyi açısından yüksek değişkenlik sergilemesine yol açmaktadır. Kurs bitirme belgeleri, belirli bir programın tamamlandığını göstermekte; ancak ulusal yeterlilik sistemi içinde standart bir seviye karşılığı sunmamaktadır. Bu nedenle kurs sertifikaları, mesleki yeterlilikten ziyade beceri kazanımı göstergesi olarak değerlendirildiği düşünülebilir.

Bu bulgular, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında ölçme-değerlendirme ve belgelendirme süreçlerinin parçalı ve çok katmanlı bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Meslek liseleri ve MESEM öğrenme sürecini; MYK sistemi çıktıyı; özel öğretim kursları ise uygulama becerisini önceliklendirmektedir. Hiçbir model, tek başına hem öğrenme sürecini hem de yeterlilik çıktısını tam ve bütüncül biçimde güvence altına alamamaktadır. Bu durum, sistemler arası geçiş, belge eşdeğerliği ve istihdamda yeterlilik algısı açısından yapısal sorunlara işaret etmektedir.

Mesleki Yeterlilik, Sınav ve Belgelendirme Yönetmeliği'nde yeterliliklerin teorik ve uygulamalı sınavlarla değerlendirilmesi zorunlu kılınmıştır (MYK, 2015). Buna karşın meslek liseleri, MESEM ve özel öğretim kurslarında ölçme-değerlendirme süreçleri kurum içi uygulamalara dayalı olarak yürütülmektedir. Bu farklılık, belgelendirme çıktılarının standardizasyon düzeyini doğrudan etkilemekte ve MYK belgelerini diğer belge türlerinden ayıran temel unsur olarak öne çıkarmaktadır.

4.4. Süre, Seviye ve Program Yoğunluğu Açısından Karşılaştırma

Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında mesleki yeterlilik kazanımının niteliği, yalnızca öğrenme kazanımlarının içeriğiyle değil; bu kazanımların hangi süre, hangi yoğunluk ve hangi seviye çerçevesinde sunulduğuyla da doğrudan ilişkilidir (Tablo 4). Bu bağlamda, analiz edilen dört sistem arasında belirgin süre ve seviye farklılıkları bulunmaktadır.

Tablo 4. Eğitim Süresi, Seviye ve Program Yoğunluğu Açısından Karşılaştırma

Model	Eğitim Süresi	Seviye Yaklaşımı	Program Yoğunluğu	Öğrenme Sürekliliği
Meslek Lisesi	4 yıl	Sınıf ve alan/dal temelli	Orta	Yüksek
MESEM	4 yıl	Kalfalık / Ustalık	Yüksek	Çok Yüksek
MYK	Süre tanımı yok	Seviye tanımı	Değişken (çıktı odaklı)	Düşük
Özel Öğretim	Kısa süreli (hafta/ay/saat)	Seviye tanımı yok	Yüksek (kısa sürede)	Düşük

Tablo 4 süre, seviye ve program yoğunluğu açısından karşılaştırılması birlikte incelendiğinde, Meslek liseleri, dört yıllık zorunlu ortaöğretim süreci içinde yapılandırılmış programlar aracılığıyla mesleki bilgi ve becerilerin zamana yayılmış biçimde kazandırılmasını hedeflemektedir. Alan ve dal dersleri, genel kültür dersleriyle birlikte yürütülmekte; bu durum öğrencilerin mesleki gelişimini pedagojik olarak desteklemektedir. Ancak program yoğunluğunun akademik derslerle paylaşılması, uygulamaya ayrılan sürenin sınırlı kalmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle mezuniyet sonrasında öğrencilerin mesleki yeterliliklerini geliştirmek için ek öğrenme yollarına yönelmesi sık karşılaşılan bir olduğu söylenebilir.

MESEM modelinde öğrenme süresi uzun olmakla birlikte, bu sürenin büyük bölümü işletme ortamında geçmektedir. Haftanın büyük kısmını işyerinde geçiren bireyler, gerçek iş temposu, müşteri ilişkileri ve hizmet kalitesi beklentileriyle sürekli etkileşim hâlinindedir. Bu yapı, mesleki reflekslerin gelişimi açısından oldukça güçlüdür. Ancak öğrenme sürecinin büyük ölçüde işletmenin imkânları ve usta öğreticinin rehberliğiyle şekillenmesi, kazanımların standardizasyonunu sınırlandırabilmektedir. Program süresi uzun olsa da kazanımların niteliği işletmeler arasında farklılaşabilmektedir.

Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yürütülen sistemde eğitim süresi tanımlanmamakta; yeterlilikler seviye (2, 3, 4, 5, 6) temelinde yapılandırılmaktadır. Bu yaklaşım, bireyin mesleki

yeterliliğinin hangi süreyle değil, hangi düzeyde performans gösterebildiğiyle tanımlanmasını esas almaktadır. Bu durum, farklı öğrenme yollarıyla yeterlilik kazanmış bireyler için önemli bir esneklik sağlamaktadır. Ancak seviye yaklaşımı, öğrenme sürecinin yoğunluğu ve sürekliliği hakkında doğrudan bilgi sunmamaktadır. Bu nedenle MYK belgeleri, yeterlilik düzeyini güçlü biçimde temsil etse de, bireyin mesleki gelişim sürecinin bütününe yansıtılmamaktadır.

Özel Öğretim Kursları, genellikle kısa süreli ve yüksek yoğunluklu programlar sunmaktadır. Belirli bir uygulama becerisine odaklanan bu kurslarda, öğrenme süreci hızlandırılmış biçimde yapılandırılmaktadır. Bu durum, mesleğe hızlı giriş veya belirli bir becerinin kısa sürede kazanılması açısından avantaj sağlamaktadır. Ancak kısa süreli programlar, mesleki yeterliliğin gerektirdiği deneyim, tekrar ve mesleki tutum boyutlarını yeterince destekleyememektedir. Seviye tanımının bulunmaması ve süreklilik içermemesi, kurs sertifikalarının mesleki yeterlilikten ziyade beceri edinimi göstergesi olarak değerlendirilmesine yol açabilmektedir.

Bulgular, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında eğitim süresi ile yeterlilik iddiası arasında doğrudan ve doğrusal bir ilişki kurulamadığını göstermektedir. Uzun süreli programlar her zaman yüksek yeterlilik garantisi sunmazken, kısa süreli programlar da sınırlı kapsamlarına rağmen belirli becerilerde yüksek performans sağlayabilmektedir. Ancak mesleğin bütüncül yapısı dikkate alındığında; bilgi, beceri ve mesleki tutumun birlikte gelişimini destekleyen uzun süreli ve süreklilik içeren modellerin, mesleki yeterlilik açısından daha sürdürülebilir çıktılar ürettiği görülmektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışma, Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri alanında uygulanan mesleki eğitim ve belgelendirme modellerinin her birinin belirli yeterlilik boyutlarında güçlü; ancak tek başına mesleğin gerektirdiği çok boyutlu yeterlilikleri bütüncül biçimde güvence altına alamadığını ortaya koymuştur. Çalışmanın en temel sonucu, öğrenme kazanımı temelli eğitim süreçleri ile yeterlilik belgelendirme sistemleri arasında yapısal bir kopukluk bulunduğuudur. Bu kopukluk, uzun süreli öğrenme süreçlerinde kazanılan bilgi, beceri ve mesleki tutumların standart ve taşınabilir yeterlilik belgelerine dönüşmesini zorlaştırmaktadır.

Meslek liseleri ve MESEM, öğrenme süreci, mesleki sosyalleşme ve mesleki tutumların gelişimi açısından güçlü bir zemin sunarken; MYK sistemi yeterliliklerin standardizasyonu,

ölçülebilirliği ve taşınabilirliği açısından belirleyici bir rol üstlenmektedir. Özel Öğretim Kursları ise bu iki yapı arasında tamamlayıcı ancak sınırlı bir işlev görmektedir. Ancak bu yapıların birbirinden kopuk biçimde işlemesi, aynı meslek alanında farklı belgelerin farklı yeterlilik algıları yaratmasına yol açmaktadır. Bu yönüyle çalışma, Türkiye’de Güzellik ve Sa Bakım Hizmetleri alanında mesleki eğitim ve yeterlilik sistemlerinin mevzuat temelli ve öğrenme kazanımı odaklı karşılaştırmasını sunan sınırlı sayıdaki çalışmadan biri olma niteliği taşımaktadır.

Bu çalışmanın bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Meslek Liseleri ile Mesleki Eğitim Merkezleri bünyesinde kazanılan öğrenme kazanımlarının, MYK tarafından tanımlanan ulusal yeterliliklerle sistematik biçimde ilişkilendirilmesi önerilmektedir.
2. Millî Eğitim Bakanlığı, program kazanımlarını MYK yeterlilik birimleriyle eşleştiren bir modüler geçiş mekanizması geliştirerek, öğrenme sürecine dayalı belgelerin yeterlilik belgesi niteliğini güçlendirebilir.
3. MYK tarafından yürütölen yeterlilik belgelendirme sisteminde, okul ve iş temelli öğrenme süreçlerinde kazanılan yeterliliklerin kısmi tanınmasına olanak sağlayacak düzenlemeler yapılması önerilmektedir.
4. MYK tarafından yürütölen yeterlilik belgelendirme sistemi doğrultusunda, MYK sınav ve belgelendirme süreçleri, önceki öğrenmelerin tanınmasını destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılabilir.
5. Özel Öğretim Kurslarının MYK ulusal yeterliliklerini tamamlayıcı modöller olarak konumlandırılması ve kursiyerlerin MYK yeterlilik sınavlarına yönlendirilmesini sağlayacak rehberlik mekanizmalarının geliştirilmesi önerilmektedir.
6. MYK yeterlilik sınavlarına yönlendirilmesini sağlayacak rehberlik mekanizmalarının geliştirilmesi, kurs sertifikalarının mesleki yeterlilik sistemine daha şeffaf ve işlevsel biçimde entegre edilmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Billett, S. (2011). Vocational education: Purposes, traditions and prospects. Springer.

<https://doi.org/10.1007/978-94-007-1954-5>

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

<https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>

Brockmann, M., Clarke, L., & Winch, C. (2011). Knowledge, skills and competence in the European labour market. *European Journal of Education*, 46(4), 455–468.

<https://doi.org/10.4324/9780203814796>

CEDEFOP. (2011). Using learning outcomes. Publications Office of the European Union.

https://www.cedefop.europa.eu/files/Using_learning_outcomes.pdf

CEDEFOP. (2014). Terminology of European education and training policy. Publications Office of the European Union.

<https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4117>

CEDEFOP. (2017). Defining, writing and applying learning outcomes. Publications Office of the European Union.

<https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4156>

European Commission. (2017). The European qualifications framework for lifelong learning. Publications Office of the European Union.

<https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/lifelong-learning-european-qualifications.html>

Hager, P., Gonczi, A., & Athanasou, J.A. (1994). General Issues about Assessment of Competence. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 19, 3-16.

<https://doi.org/10.1080/0260293940190101>

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.

[http://dx.doi.org/10.1016/0147-1767\(85\)90062-8](http://dx.doi.org/10.1016/0147-1767(85)90062-8)

Mulder, M. (2014). Conceptions of professional competence. In M. Mulder (Ed.), Competence-based vocational and professional education (pp. 107–137).

<https://scispace.com/pdf/conceptions-of-professional-competence-1j8t1ti2je.pdf>

MYK. (2006). Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu (Kanun No. 5544).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5544.pdf>

MYK. (2015). Mesleki Yeterlilik, Sınav ve Belgelendirme Yönetmeliği.

https://myk.gov.tr/images/articles/mevzuat/MYK_Olcme_Sinav_Degerlendirme_ve_Belgelendirme.pdf

MYK. (2021). Ulusal meslek standartları. Mesleki Yeterlilik Kurumu.

https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_meslek_std_taslak&view=taslak_listesi_yeni&msd=2

MEB. (2012). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=15970&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

MEB. (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18812&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

MEB. (2019). Özel Öğretim Kurumları güzellik ve saç bakım hizmetleri alanı kurs programları.

<https://ookgm.meb.gov.tr/programlar.php>

MEB. (2021). Mesleki eğitim merkezi güzellik ve saç bakım hizmetleri alanı çerçeve öğretim programı.

https://meslek.meb.gov.tr/upload/cop9_mem/2021_guzellik_mem_cop.pdf

MEB. (2024). Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi güzellik hizmetleri alanı çerçeve öğretim programı.

https://meslek.meb.gov.tr/upload/cop9/guzellik_9.pdf

OECD. (2010). Learning for jobs. OECD Publishing.

<https://doi.org/10.1787/9789264087460-en>

OECD. (2018). Seven questions about apprenticeships: Answers from international experience. OECD Publishing.

<https://doi.org/10.1787/9789264306486-en>

Rauner, F., & Maclean, R. (2008). Handbook of Technical and Vocational Education and Training Research. Springer Dordrecht.

<https://doi.org/10.1007/978-1-4020-8347-1>

UNESCO-UNEVOC. (2016). Strategy for technical and vocational education and training (TVET) (2016–2021). UNESCO.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245239>